

Sygn. akt I C 6/15 upr.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 grudnia 2014 r. powódka S. O. wniosła o zasądzenie od M. M. kwoty 3.920,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 149,24 zł od dnia 10 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty; od kwoty 149,24 zł od dnia 10 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 149,24 zł od dnia 10 lutego 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 149,24 zł od dnia 10 marca 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 149,24 zł od dnia 10 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 maja 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 lipca 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 września 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 października 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 listopada 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 155,16 zł od dnia 10 lutego 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 169,69 zł od dnia 10 marca 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 169,69 zł od dnia 10 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 185,30 zł od dnia 10 maja 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 185,30 zł od dnia 10 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 182,63 zł od dnia 10 lipca 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 182,63 zł od dnia 10 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 182,63 zł od dnia 10 września 2013 r. do dnia zapłaty; od kwoty 182,63 zł od dnia 10 października 2013 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 182,63 zł od dnia 10 listopada 2013 r. do dnia zapłaty.

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż wraz z pozwaną zamieszkuje w jednym lokalu o powierzchni 94,36 m², pozwana zajmuje oddzielny – zamykany na klucz – pokój o powierzchni 17,92 m² oraz powierzchnię 8,99 m², tj. 1/3 powierzchni pomieszczeń użytkowych.

Powódka wskazywała, iż pozwana zajmuje łącznie 26,91 m², za którą obowiązana była do 10-tego każdego miesiąca uiszczać – zgodnie z § 5 umowy najmu rodziców stron i 1/3 opłat za wywóz śmieci. Powódka wskazywała również, że pozwana uchyla się od solidarnego płacenia czynszu i innych opłat eksploatacyjnych. Dodała, że od dnia 20 grudnia 2013 r. - w związku ze zmianą właściciela nieruchomości - strony obowiązywały nowe wysokości opłat i termin ich wnoszenia, a ich wysokość przekracza możliwości finansowe powódki.

(pozew – k. 1-2v.)

Postanowieniem z dnia 02 lutego 2015 r. Referendarz Sądowy Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. zwolnił powódkę od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od pozwu.

(postanowienie – k. 31)

Postanowieniem z dnia 02 lipca 2015 r. Referendarz Sądowy Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. ustanowił dla pozwanej adwokata z urzędu.

(postanowienie – k. 57)

W odpowiedzi na pozew pozwana M. M. (2) wniosła o oddalenie powództwa w całości jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego i niezasadnego.

Pozwana wskazywała, iż faktycznie mieszka w przedmiotowym lokalu, ale powódka dopuszcza się od wielu lat względem niej przemocy zarówno fizycznej, jak i psychicznej. Od 2010 r. nie ma dostępu do wody i gazu oraz ogrzewania zimą, ciepłą wodę przynosi od sąsiadki, zaś kąpiel i pranie wykonuje u sióstr zakonnych.

Podawa, że korzysta na co dzień z pomocy oferowanej przez Ośrodek Pomocy (...), gdyż od powódki, która jest jej siostrą żadnej pomocy nie otrzymuje - powódka nie płaci nawet na jej rzecz alimentów w wysokości 100 zł miesięcznie zasądzonych w 1996 r.

Podniosła, że cierpi na chorobę psychiczną co utrudnia jej ochronę siebie i swoich praw. Ze względu na swój stan zdrowia nie jest w stanie podjąć żadnej pracy zarobkowej i utrzymuje się ze świadczenia rentowego w wysokości 750 zł miesięcznie oraz zasiłku pielęgnacyjnego w wysokości 150 zł miesięcznie, a także z zasiłków celowych na zakup leków w wysokości ok. 300 zł co dwa miesiące.

Pozwana podała, iż otrzymała przydział lokalu socjalnego, którego na dzień obecny trwa remont.

(odpowiedź na pozew – k. 79-79v.)

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w W. ustanowił dla powódki pełnomocnika z urzędu.

(postanowienie – k. 92-94)

W piśmie przygotowawczym z dnia 25 kwietnia 2016 r. pozwana, reprezentowana już przez pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata, wniosła o oddalenie powództwa oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, które nie zostały zapłacone w całości ani w części.

Pozwana wskazała, iż jej zdaniem powódka w niniejszym postępowaniu wnosi o zasądzenie od pozwanej kwoty 3.920,93 zł tytułem zwrotu zapłaconego przez powódkę czynszu oraz pozostałych opłat związanych z zajmowaniem lokalu nr (...) położonego przy ul. (...) w W. oraz ukształtowania stosunku prawnego pomiędzy stronami poprzez określenie udziału stron w ponoszeniu opłat związanych z zajmowaniem lokalu.

Odnosząc się do roszczenia o zapłatę kwoty 3.920,93 zł pozwana wskazała na fakt nieudowodnienia przez powódkę podstawy faktycznej i prawnej dochodzonego roszczenia. Pozwana zwróciła uwagę na fakt, iż umowa najmu z dnia 11 czerwca 1968 r. od dawna już nie obowiązuje i nie może być podstawą roszczenia. Powódka nie wykazała ponadto treści stosunku najmu, w jaki zdaniem powódki strony miały wstąpić na mocy wyroku tutejszego Sądu w sprawie I C 1291/10. Ponadto podniosła, że to nie powódka ponosi koszty utrzymania lokalu, ale jej mąż - K. O..

Odnosząc się do roszczenia o ukształtowanie stosunku prawnego pomiędzy stronami pozwana wskazała, iż powódka nie sprecyzowała w jaki sposób chciałaby ten stosunek ukształtować.

W ocenie pozwanej roszczenia powódki są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. Uzasadniając przedmiotowy zarzut pozwana podniosła, że jest siostrą powódki, a nadto osobą chorą psychicznie, z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności. W konsekwencji wymaga stałej opieki i pomocy osób trzecich. Pozwana podkreślała również, iż powódka wraz z mężem osiągają wyższe dochody od pozwanej, a na powódce ciąży obowiązek alimentacyjny wobec pozwanej.

Pozwana zwróciła również uwagę na obowiązek powódki zapewnienia pozwanej minimum egzystencji w myśl art. 134 i 135 § 2 k.r.o.

Z ostrożności procesowej pozwana przedstawiła do potrącenia wierzytelność z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, jakie powódka uzyskała na skutek zawarcia ugody sądowej w sprawie I C 951/12 tutejszego Sądu. Dodała, że w okresie 15 października 2010 r. – 15 września 2011 r. dokonywała na rzecz powódki spłaty należności tytułem czynszu, prądu oraz gazu w łącznej wysokości 3.912 zł. Z uwagi na fakt zawarcia ugody sądowej na kwotę 7.308,17 zł potrącenie należności, do których doszło na skutek ugody dotyczyło tożsamyh należności, a zatem pozwana za w/w okres uiszczała na rzecz powódki należności w podwójnej wysokości. W tym zakresie powódka pozostaje zatem bezpodstawnie wzbogacona.

(pismo przygotowawcze pozwanej – k. 98-101)

W toku postępowania strony podtrzymywały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Pełnomocnik powódki wnosił ponadto o zasądzenie na jego rzecz podwójnej stawki wynagrodzenia z tytułu kosztów pomocy prawnej oświadczając, iż koszty te nie zostały zapłacone ani w całości ani w części.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 11 czerwca 1968 r. pomiędzy (...) W. a R. i G. małżonkami M. zawarta została umowa najmu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...), składającego się z 4 pokoi, kuchni, przedpokoju, WC, łazienki o łącznej powierzchni 88 m². Do zajmowania lokalu uprawnione był również córki małżonków M.: G., S., R., M. i A..

G. M. zmarła w dniu 25 grudnia 1989 r., zaś G., R. i A. M. wyprowadziły się. R. M. został wyłącznym najemcą lokalu. R. M. wymeldował się z lokalu w dniu 21 maja 2001 r. W lokalu pozostała M. M. (6) oraz S. O. wraz z mężem K. O..

W 2002 r. R. M. ponownie zameldował się w lokalu mieszkalnym nr (...) przy ul. (...) w W.. R. M. zmarł 28 kwietnia 2010 r.

(dowody: umowa najmu – k. 8-9v.; w aktach lokalowych: decyzja o przydziale lokalu mieszkalnego – k. 145, oświadczenie najemcy – k. 228-243, meldunek - k. 244, notatka urzędowa – k. 150, pismo z (...) k. 154, podanie o zameldowanie – k. 164, zgoda meldunkowa – k. 165-166, notatka z wizji – k. 183, akty zgonu – k. 202, aneks do umowy najmu – k. 187-188, akt małżeństwa – k. 203, wniosek o rozkwaterowanie – k. 208, wniosek o potwierdzenie wstąpienia w stosunek najmu – k. 206-207, pismo (...) W. – k. 260-261, wniosek – k. 214-215; przesłuchanie powódki – k. 317-318, przesłuchanie pozwanej – k. 318-320)

Do 2011 r. M. M. (6) uiszczala na rzecz S. O. należności z tytułu korzystania z części zajmowanego lokalu.

Potem, po podwyższeniu opłat, zaprzestała ich uiszczania z powodu braku środków finansowych, a małżonkowie O. zabronili jej zapalać światło w lokalu i korzystać z ciepłej, a następnie także zimnej wody. Ostatecznie od 2011 roku pozwana przynosiła od sąsiadki do mieszkania wodę w butelkach, w tym ciepłą, a myła się i prała u sióstr zakonnych. Oświetlała mieszkanie świeczką.

Zimą pokój zajmowany przez M. M. był nieogrzewany, gdyż powódka założyła centralne ogrzewanie w mieszkaniu z pominięciem pokoju pozwanej. W pokoju pozwanej znajdował się piec węglowy, ale z uwagi na stan zdrowia, a zwłaszcza ból pleców, pozwana nie była w stanie nosić węgla do tego pieca. Żeby się ogrzać pozwana spędzała czas w sklepach i na warsztatach terapeutycznych.

S. O. i K. O. byli agresywni wobec M. M., zwracali się do niej w sposób obraźliwy i wszczynali awantury domowe, a także stosowali wobec pozwanej przemoc fizyczną.

Wyrokiem z dnia 18 października 1996 roku w sprawie iv rc 375/96 tutejszy Sąd obciążył S. O. na rzecz M. M. obowiązkiem alimentacyjnym w wysokości po 100 zł miesięcznie. Powódka nie płaciła świadczenia alimentacyjnego do rąk pozwanej, ale zaliczała należną pozwanej kwotę alimentów na poczet kosztów utrzymania mieszkania obciążających pozwaną. Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2013 roku Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził, że obowiązek alimentacyjny S. O. wobec M. M. ustał z dniem 3 kwietnia 2013 roku.

(dowody: potwierdzenia – k. 119-123; przesłuchanie powódki – k. 317-318, przesłuchanie pozwanej – k. 318-320, wyroki w aktach sprawy IV Rc 629/11 Sądu Rejonowego dla warszawy – Mokotowa w W.)

W 2012 r. i 2013 r. M. M. (6) wniosła do (...) W. o przyznanie jej prawa najmu lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...). W 2013 r. Komisja Mieszkaniowa wydała pozytywną opinię w przedmiocie wniosku M. M..

(dowody: w aktach lokalowych: wnioski – k. 30-37, wyciąg z protokołu Komisji Mieszkaniowej – k. 51)

W dniu 09 września 2013 r. S. O. zawarła z M. M. przed Sądem Rejonowym dla Warszawy – Mokotowa ugodę sądową, zgodnie z którą M. M. (6) uznała powództwo S. O. w sprawie I C 951/12 w całości, tj. co do kwoty 7308,17 zł i zobowiązała się zapłacić powyższą kwotę na rzecz powódki. Strony oświadczyły wówczas ponadto, że z wniosku M. M. toczyła się egzekucja komornicza należności alimentacyjnych od S. O., przy czym egzekwowana należność główna wynosiła 5406,67 zł, odsetki do dnia 16.07.2013 r. wynosiły 1795,59 zł, a dalsze odsetki 105,91 zł - łącznie 7308,17 zł. Na mocy ugody strony dokonały potrącenia wzajemnych należności wynikających z tytułu wykonawczego na postawie którego komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy- Mokotowa A. G. prowadził postępowanie w sprawie Kmp 84/11 z należnością przysługującą M. M. przeciwko S. O. wynikającej z niniejszej ugody, w skutek czego wierzytelności te umorzyły się w całości i stan należności wynosi zero.

(dowody: ugoda sądowa – k. 191 akt tutejszego Sądu I C 951/12)

Opłaty z przedmiotowy lokal w okresie od sierpnia 2011 r. wynosiły 756,52 zł miesięcznie; od maja 2012 r. - 777,28 zł miesięcznie; od lipca 2012 r. – 813,28 zł miesięcznie; od lutego 2013 r. – 813,28 zł miesięcznie; od marca 2013 r. – 864,23 zł miesięcznie; od maja 2013 r. – 918,96 zł miesięcznie; od lipca 2013 r. – 882,96 zł miesięcznie.

Opłaty za lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w okresie od listopada 2011 r. do listopada 2013 r. regulował ze swojego rachunku bankowego K. O.. Na dzień 30 listopada 2013 r. nie występowały zaległości w opłatach za lokal.

(dowody: zawiadomienia o wysokości opłat – k. 12-21, lista operacji – k. 24-27, zaświadczenie – k. 10; przesłuchanie powódki – k. 317-318, przesłuchanie pozwanej – k. 318-320)

W 2013 r. prawo własności budynku przy ul. (...) w W. przeszło z (...) W. na J. R.. Pismem z dnia 20 grudnia 2013 r. J. R. zawiadomił S. O. oraz M. M. o nabyciu lokal oraz o zmianie wysokości opłat za użytkowanie lokalu nr (...) położonego przy ul. (...). Łączna opłata za lokal miała wynosić od dnia 01 grudnia 2013 r. 1.766,42 zł i miała być uiszczana do dnia 5 każdego miesiąca.

(dowody: zawiadomienie – k. 22-23, w aktach lokalowych: odpis KW nr (...) – k. 68-73, pismo J. R. R. – k. 74-75; przesłuchanie powódki – k. 317-318)

Pismem z dnia 01 lutego 2014 r. S. O. wezwała M. M. do uiszczania opłat za korzystanie z lokalu w wysokości 454,69 zł miesięcznie, w tym 353,60 zł tytułem opłaty za użytkowanie lokalu, 9,33 zł tytułem gospodarowania odpadami oraz 91,76 zł tytułem opłat za korzystanie z wody z lokalu.

(dowody: wezwanie – k. 7)

Wyrokiem z dnia 20 marca 2014 r. w sprawie I C 1291/10 Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w W. ustalił, że S. O. i M. M. (6) z dniem 28 kwietnia 2010 r. wstąpiły w stosunek najmu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w W..

(dowody: w aktach lokalowych: wyrok w sprawie I C 1291/10 wraz z uzasadnieniem – k. 76-81)

Pismami z dnia 01 grudnia 2014 r. J. R. wypowiedział S. O. i K. O. oraz M. M. umowę najmu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) z zachowaniem 3-letniego okresu wypowiedzenia – ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2014 r. - oraz z zachowaniem dotychczasowych warunków stosunku najmu.

Pismami z dnia 04 kwietnia 2015 r. zaś J. R. wypowiedział S. O. i K. O. oraz M. M. dotychczasową stawkę czynszu z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, tj. ze skutkiem na dzień 31 lipca 2015 r. Wysokość czynszu od dnia 01 sierpnia 2015 r. wynosiła 2.586,42 zł

(dowody: wypowiedzenie umowy najmu – k. 28, wypowiedzenie stawki czynszu – k. 45, w aktach lokalowych: wypowiedzenie umowy najmu – k. 163, wypowiedzenie stawki czynszu – k. 164)

Pismem z dnia 12 kwietnia 2015 r. J. R. wezwał S. O., K. O. oraz M. M. do zapłaty solidarnie na jego rzecz kwoty 7.480,19 zł tytułem zaległości w opłatach za zajmowanie przedmiotowego lokalu.

(dowody: w aktach lokalowych: wezwanie do zapłaty – k. 162)

Pismem z dnia 27 listopada 2015 r. (...) W. skierowało M. M. do zawarcia na czas nieoznaczony umowy najmu lokalu nr (...) w budynku przy ul. (...) w W.. W dniu 29 kwietnia 2016 r. pomiędzy (...) W., a M. M. została zawarta umowa najmu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ul. (...) w W., a pozwana przeprowadziła się do tego lokalu w dniu 15 maja 2016 r. W lokalu przy ul. (...) pozostawiła część swoich rzeczy.

(dowody: w aktach lokalowych: wniosek o zawarcie umowy najmu na czas nieoznaczony – k. 110-118, skierowanie do zawarcia umowy najmu – k. 63, umowa najmu – k. 189-192, zeznania pozwanej)

M. M. (6) ma 56 lat, pobiera świadczenie rentowe ZUS w wysokości 759,13 zł netto miesięcznie, dodatek pielęgnacyjny oraz otrzymuje zasiłki celowe z (...). M. M. (6) od 1987 r. leczy się psychiatrycznie z uwagi na zaburzenia schizofreniczne i od 1994 r. leczy się w instytucie Psychiatrii i Neurologii w W.. Pozostaje również pod stałą opieką neurologiczną. Wobec M. M. został orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności na stałe, wymaga ona stałej pomocy osoby trzeciej w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

(dowody: informacja z ZUS – k. 193, dokumentacja medyczna - k. 102-106 i 221-267, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – k. 197-197v.; przesłuchanie powódki – k. 317-318, przesłuchanie pozwanej – k. 318-320)

W roku 2013 łączny dochód małżonków O. wyniósł 54.109, 25 zł, w 2014 roku łączny dochód małżonków O. wyniósł 56.156, 53 zł, a w 2015 roku 57.637, 52 zł.

(zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym -k. 359-370)

Przedstawiony wyżej stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, dołączonych aktach oraz aktach lokalowych i wymienionych w toku dotychczasowego wyводу. Żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości ani autentyczności, co więcej ich wiarygodność nie budziła zastrzeżeń Sądu. Sąd oparł się ponadto na zeznaniach powódki oraz pozwanej, które uznał za wiarygodne, gdyż zostały one złożone w sposób spontaniczny i wzajemnie się uzupełniały.

Ostatecznie Sąd oddalił wniosek pełnomocnika pozwanej o przeprowadzenie dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy III K 1440/97 tutejszego Sądu, ponieważ – niezależnie od trudności w uzyskaniu przedmiotowych akt – doszedł do przekonania, że okoliczności, które pozwana zamierzała udowodnić, mogą być udowodnione także na podstawie dowodu z przesłuchania stron, który Sąd przeprowadził.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszym postępowaniu powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej kwoty 3.920,93 zł tytułem zwrotu uiszczanego czynszu za korzystanie z lokalu nr (...) położonego przy ul. (...) w W. – w części w jakiej pozwana – w ocenie powódki - winna płacić za korzystanie z tego lokalu za okres od listopada 2011 r. do listopada 2013 r.

Bezspornym jest, iż z dniem 28 kwietnia 2010 r. S. O. i M. M. (6) wstąpiły w stosunek najmu lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w W. po swoim ojcu R. M.. Wynajmującym do grudnia 2013 r. było (...) W., a potem J. R..

Wobec powyższego, powódka i pozwana jako najemczynie były solidarnie zobowiązane do uiszczania na rzecz wynajmującego czynszu najmu.

W przypadku solidarnej odpowiedzialności najemcy wspólnie wynajmują lokal i wspólnie odpowiadają za zobowiązania wynikające z umowy najmu, zaś to jak pomiędzy sobą podzielią mieszkanie do korzystania i jak między sobą ustalą wysokość „części” czynszu reguluje wyłącznie wewnętrzne stosunki pomiędzy nimi. Jeśli jeden z najemców zalega z zapłatą swojej części czynszu, to drugi najemca będzie musiał liczyć się z tym, iż zobowiązany będzie do zapłaty całości czynszu wobec wynajmującego. Odpowiedzialność solidarna jest formą wspólnej odpowiedzialności wielu osób (dłużników), dla której charakterystyczne jest, iż każdy z dłużników jest odpowiedzialny za cały dług, zaś spełnienie świadczenia przez jednego z dłużników zwalnia pozostałych (art. 366 Kodeksu Cywilnego). Czynsz najmu jest świadczeniem podzielnym, Może być bowiem spełniony częściowo bez istotnej zmiany wartości (art. 379 § 2 k.c.). Skoro więc nic innego nie wynikało z zawartej umowy najmu, to obciążające strony świadczenie pieniężne z tytułu czynszu dzieliło się na części określone przez powódkę (i jej męża) oraz pozwaną.

Powódka swoje roszczenie wobec pozwanej wywodzi z treści art. 376 § 1 k.c., zgodnie z którym, jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników, a jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego, dłużnik, który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych. Oznacza to, że roszczenie regresowe powstaje z chwilą spełnienia przez dłużnika świadczenia w zakresie przenoszącym tę część, która na nim ciążyła. Roszczenie regresowe powstaje z chwilą spełnienia świadczenia na rzecz wierzyciela (tak wyrok SN z 12 lipca 1968 r., I CR 265/68, OSNCP 1969, nr 7-8, poz. 138).

W świetle powyższego przepisu o tym, czy roszczenie regresowe przysługuje, a jeśli tak, to w jakim zakresie, rozstrzyga treść istniejącego między dłużnikami stosunku prawnego. Uregulowanie zawarte w art. 376 k.c. daje podstawę do przyjęcia, że między dłużnikami solidarnymi zawsze istnieje stosunek wewnętrzny (tak trafnie uchwała SN z 17 lipca 2007 r., III CZP 66/07, OSNC 2008, nr 9 poz. 98).

Powódka domagała się od pozwanej zapłaty kwoty 3.920,93 zł wskazując, że chce zwrotu kwoty, którą uiściła „za pozwaną” tytułem zapłaty części czynszu wynikającego z umowy najmu. Oceniając zasadność tego roszczenia należy mieć przede wszystkim na uwadze to, że stroną umowy były zarówno powódka, jak i pozwana, a odpowiedzialność tych osób wobec wynajmującego była niewątpliwie odpowiedzialnością solidarną.

Należy przy tym zauważyć, że to na powódce spoczywał ciężar dowodu okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 6 k.c i 227 kpc. Powódka powinna w niniejszej sprawie wykazać, że zaspokoila należność wobec wynajmującego w pełnej wysokości, oraz że nie otrzymała od pozwanej spłaty ustalonej przez strony części tej należności.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zostały złożone dowody potwierdzające te okoliczności. Wysokość czynszu wynikała z przedłożonych zawiadomień o wysokości opłat za lokal za poszczególne miesiące, a historia rachunku bankowego K. O. potwierdza ich uiszczenie na rzecz (...) W.. W tym stanie rzeczy, Sąd stwierdził, że powódka wykazała zasadność swojego roszczenia. Warto dodać, że pozwana przyznała w treści swoich zeznań, iż od 2011 roku nie partycypowała w opłatach za lokal i kosztach jego eksploatacji z powodu braku środków.

Trzeba jednak zważyć, że pozwana podniosła zarzut naruszenia przez powódkę zasad współżycia społecznego poprzez żądanie zapłaty od pozwanej części wskazanych wyżej opłat. Zgodnie z art. 5 kc, nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

W ocenie Sądu przedmiotowy zarzut jest uzasadniony.

Powódka i pozwana są siostrami. Pozwana jest osobą o znacznym stopniu niepełnosprawności, od 30 lat leczy się psychiatrycznie z powodu zaburzeń schizoafektywnych.

Pozwana nie była i nie jest w stanie podjąć pracy zarobkowej z uwagi na stan zdrowia. Utrzymuje się ze świadczenia rentowego w wysokości nieco przekraczającej 700 zł miesięcznie czyli 9.109, 56 zł rocznie oraz świadczeń z Ośrodka Pomocy (...). Powódka wraz z mężem osiągają roczny dochód, który znacznie przekracza 50.000 zł. Pozwana dokładała się do należności czynszowych za zajmowany pokój na tyle, na ile pozwalały jej uzyskiwane środki finansowe. W sytuacji, gdy pozwana nie miała środków na zapłatę przypadającej na nią części opłat za korzystanie z mieszkania, powódka zachowywała się wobec niej w sposób całkowicie niehumanitarny, wręcz spreczny z elementarnymi standardami człowieczeństwa.

Tylko w ten sposób, zdaniem Sądu, można określić postawę powódki, która zabroniła pozwanej korzystania z wody, gazu i prądu w mieszkaniu, a nadto pozbawiła ją możliwości korzystania z centralnego ogrzewania. W takiej sytuacji pozwana przebywała albo w wyziębionym pokoju albo była zmuszona spędzać czas poza domem – w sklepach, ewentualnie w domu zakonnym. Jest to o tyle bulwersujące, że pozwana z uwagi na stan zdrowia miała problem z samodzielnym rozpaleniem pieca i utrzymaniem ciepła. O daleko posuniętej wrogości powódki wobec pozwanej świadczą słowa, których powódka użyła składając zeznania w charakterze strony, a mianowicie, iż pozwana „kradła ciepło” pozostawiając otwarte drzwi od swojego pokoju na korytarz, jak również, że „kradła wodę”.

Ponadto należy zauważyć, że powódka stosowała wobec pozwanej przemoc fizyczną i psychiczną.

Trzeba z całą mocą podkreślić, iż takiego zachowania powódki wobec pozwanej, jak ustalił Sąd, nie usprawiedliwia w żaden sposób okoliczność, że pozwana nie uiszczała swojej części czynszu.

Takie zachowanie powódki jest moralnie naganne i nie może zasługiwać na aprobatę, zwłaszcza w tak bliskich relacjach rodzinnych. W konsekwencji Sąd doszedł do przekonania, że domagając się od pozwanej zapłaty opłat związanych z korzystaniem z lokalu, powódka korzysta ze swojego prawa w sposób spreczny z zasadami współzycia społecznego, a takie zachowanie nie może być uważane za wykonywanie prawa i korzystać z jego ochrony.

W konsekwencji, na podstawie art. 5 kc Sąd oddalił powództwo w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu przedmiotowego rozstrzygnięcia warto dodać, iż Sąd podziela utrwalony w orzecznictwie pogląd, że do przyjęcia nadużycia zasad współzycia społecznego może dojść jedynie wyjątkowo, w przypadkach szczególnie rażących, ale jednocześnie stoi na stanowisku, iż okoliczności faktyczne niniejszej sprawy mają właśnie taki wyjątkowy charakter. Pozwana bowiem w sposób daleko idący naruszyła zasadę poszanowania drugiego człowieka oraz moralny obowiązek choćby elementarnej troski o drugiego człowieka, a zwłaszcza członka bliskiej rodziny.

W tym miejscu należy odnieść się do podniesionego przez pełnomocnika pozwanej zarzutu „potrącenia wierzytelności pozwanej z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, jakie uzyskać miała powódka na skutek zawarcia ugody sądowej z pozwaną w dniu 09 września 2013 r.”

Warunki potrącenia wskazane są w art. 498 k.c. Zgodnie z treścią tego przepisu w przypadku, gdy obie strony są względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Dopuszczalność jednostronnego potrącenia musi łączyć się zatem z zaistnieniem przesłanek takich jak: wzajemność, jednorodzańowość i wymagalność wierzytelności potrącającego oraz zaskarżalność wierzytelności potrącającego. Jeżeli pozwany dopiero w toku sprawy cywilnej dokonuje potrącenia (składa oświadczenie o potrąceniu - art. 499 k.c.) i zarazem z tego względu zgłasza stosowny zarzut procesowy, to tego rodzaju zachowanie trzeba zakwalifikować do szczególnej kategorii czynności prawnych, które mają podwójny charakter: są oświadczeniami woli w rozumieniu Kodeksu cywilnego, a jednocześnie stanowią czynności procesowe w ścisłym, technicznym sensie (Wyrok z dnia 10 sierpnia 2010 r. Sąd Najwyższy, I PK 56/2010, LEX nr 678009). Od potrącenia jako czynności materialnoprawnej

odróżnić trzeba zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 k.c., jest czynnością materialnoprawną, powodującą - w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 k.c. - odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności (art. 498 § 2 k.c.), natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia. Oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialnoprawną podstawę procesowego zarzutu potrącenia. Do dokonania potrącenia może dojść zarówno w ramach postępowania sądowego, jak i poza nim; w trakcie postępowania sądowego uprawniony może połączyć złożenie oświadczenia woli o potrąceniu z podniesieniem zarzutu potrącenia. Podniesienie w odpowiedzi na pozew zarzutu potrącenia jest tym samym równoznaczne ze złożeniem oświadczenia o potrąceniu, jeżeli oświadczenie takie nie zostało złożone wcześniej. Podnosząc zarzut potrącenia pozwany oświadcza bowiem swą wolę potrącenia; w przeciwnym razie podniesiony zarzut byłby bezskuteczny (wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2009 r., IV CSK 356/08, LEX nr 492155). Jako czynność procesowa, polegająca na powołaniu się na fakt dokonania potrącenia i wynikające z niego skutki prawne, zarzut potrącenia podlega rygorom określonym w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r. II CSK 243/08, LEX nr 560544). W tym zakresie ma zastosowanie ogólna reguła wynikająca z art. 60 k.c., według której wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde jej zachowanie, jeżeli tylko ujawnia ono jej wolę w sposób dostateczny.

Podkreślić należy, iż powódka nie wypowiedziała się co do złożonego przez pełnomocnika pozwanej oświadczenia o potrąceniu.

Pozwana przedstawiła do potrącenia wierzytelność z tytułu uiszczonych należności czynszowych za okres od października 2010 r. do września 2011 r. oraz wpłaty z kwietnia 2012 r. w łącznej wysokości 3.912 zł wskazując, iż zawarta pomiędzy stronami ugoda z dnia 09 września 2013 r. zawierała w sobie już umorzenie wszelkich roszczeń pomiędzy stronami m. in. w zakresie właśnie tychże opłat czynszowych. W ocenie pozwanej w takiej sytuacji powódka została bezpodstawnie wzbogacona, albowiem należności te zostały powódce podwójnie zapłacone, tj. raz w gotówce, a drugi raz przez wyrażenie zgody na potrącenie dochodzonych alimentów z tymi samymi roszczeniami.

Oświadczenie o potrąceniu wierzytelności złożone przez pozwaną okazało się jednakże niezasadne, albowiem przedmiotem ugody zawartej pomiędzy stronami w dniu 09 września 2013 r. przed tutejszym Sądem w sprawie o sygnaturze I C 951/12 było roszczenie powódki o zapłatę na jej rzecz w 1/3 kwot zapłaconych przez powódkę faktur za energię elektryczną i gaz za okres od lutego 2009 r. do września 2010 r. oraz należności czynszowe w wysokości 3.000 zł – uwzględniające już fakt uiszczenia przez pozwaną wpłat. Wobec powyższego uznać należało, iż pozwana nie posiadała żadnej wierzytelności do potrącenia w stosunku do roszczenia powódki.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 ust. 1 i 3 k.p.c. Powódka w całości przegrała postępowanie, a więc to ona winna zwrócić na rzecz pozwanej poniesione przez nią koszty procesu. Zgodnie z treścią § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę w wysokości nie wyższej niż 150 % stawek minimalnych oraz niezbędne, udokumentowane wydatki radcy prawnego. Zgodnie z § 6 pkt 3 rozporządzenia wysokość wynagrodzenia pełnomocnika przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 1.500 zł do 5.000 zł wynosi 600 zł. Taką też kwotę należało przyznać pełnomocnikowi za reprezentowanie pozwanej przed sądem pierwszej instancji. Wskazaną kwotę należało powiększyć o podatek VAT (§ 2 ust. 3 rozporządzenia), tj. o 138 zł. Łącznie więc wynagrodzenie pełnomocnika wyniosło 738 zł, co odpowiada powiększonej o należny podatek VAT stawce minimalnej – taką też kwotę Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanej, o czym Sąd orzekł jak w punkcie 2 wyroku.

Pomimo przegranej powódki należało przyznać również wynagrodzenie na rzecz fachowego pełnomocnika reprezentującego jej interesy w niniejszej sprawie z urzędu. Zgodnie z treścią § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radcy prawnego oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę w wysokości nie wyższej niż 150 % stawek minimalnych oraz

niezbędne, udokumentowane wydatki radcy prawnego. Zgodnie z § 6 pkt 3 rozporządzenia wysokość wynagrodzenia pełnomocnika przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 1.500 zł do 5.000 zł wynosi 600 zł. Taką też kwotę należało przyznać pełnomocnikowi za reprezentowanie powódki przed sądem pierwszej instancji. Wskazaną kwotę należało powiększyć o podatek VAT (§ 2 ust. 3 rozporządzenia), tj. o 138 zł. Łącznie więc wynagrodzenie pełnomocnika wyniosło 738 zł, co odpowiada powiększonej o należny podatek VAT stawce minimalnej – taką też kwotę Sąd zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. na rzecz radcy prawnego M. T., o czym Sąd orzekł jak w punkcie 3 wyroku.

Trzeba dodać, że Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powódki o przyznanie mu wynagrodzenia w wysokości podwójnej minimalnej stawki określonej w powołanym rozporządzeniu. Sąd nie kwestionuje argumentacji pełnomocnika powódki, iż reprezentowanie interesów powódki z uwagi na trudny kontakt z nią nie należało do najłatwiejszych, ale pomoc prawna udzielana z urzędu jest przeznaczona właśnie dla osób, które z powodu czynników osobowościowych, zdrowotnych lub społecznych nie są w stanie należycie reprezentować swoich interesów w procesie. Immanentną cechą takiej pomocy jest więc występowanie różnego rodzaju trudności we współpracy z osobą, której udziela się pomocy prawnej z urzędu.

Nadto należy podnieść, że niniejsza sprawa nie jest sprawą skomplikowaną dla zawodowego pełnomocnika. Z tych względów, zdaniem Sądu nie byłoby w niniejszej sprawie, usprawiedliwionym podwyższenie wynagrodzenia pełnomocnika powódki ustanowionego z urzędu ponad stawkę minimalną.

Nieuiszczoną przez powódkę opłatę sądową od pozwu w kwocie 100 zł Sąd na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przejął na rachunek Skarbu Państwa (pkt. 4. wyroku).

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)C. (...)